

Památné stromy

PAMÁTNÝ STROM Č. 1

Dub uherský v Italské ulici

dub uherský – *Quercus frainetto* TEN.

Evidenční číslo MHMP: **001**

Katastrální území: **Vinohrady**

Poloha: **50.0808414N,**

14.4374297E

Obvod kmene (cm): **291**

Výška stromu (m): **20**

Rok vyhlášení: **1998**

Lokalita a doprava:

Dub roste na Vinohradech v areálu Železniční nemocnice, dnes spravované firmou Dopravní zdravotnictví a.s., u vchodu do budovy z Helénské ulice.

V blízkosti je autobusová zastávka Na Smetance, kde jezdí linka č. 135 spojující Florenc a Chodov. Nedaleko je stanice metra Muzeum (linky A a C).

Popis:

Dub má silný rovný kmen rozdělující se vysoko v několik mohutných větví tvořících celou korunu. Všechny větve stoupají kolmo vzhůru a koruna je celkově užší. Svůj vliv zde má i budova nemocnice, kvůli které byla koruna v průběhu let redukována, a na jedinci proto nenajdeme žádné suché větve.

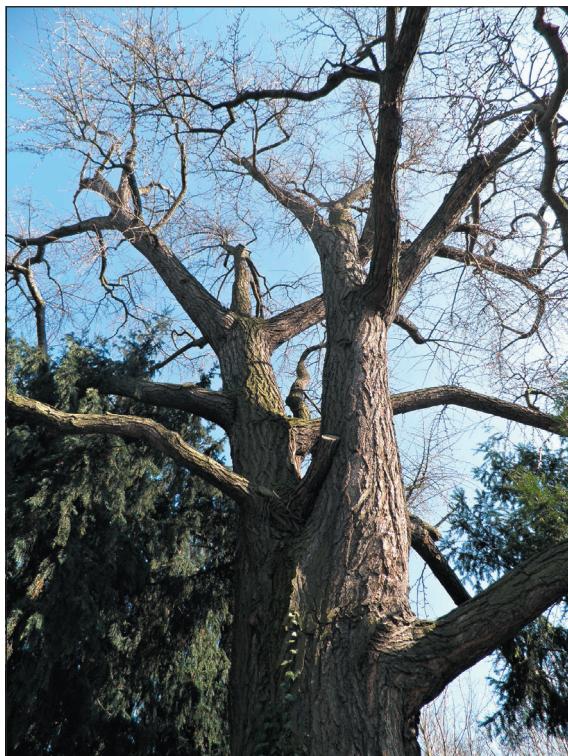
Ve 20. letech 20. století byla v Praze 2, v Italské ulici 35 postavena první železniční poliklinika, která „pod jednou střechou“ soustředila odbornou léčebně-preventivní péči pro železničáře.

V roce 1951 bylo železniční zdravotnictví v souladu se zákonem o jednotné zdravotní péči zrušeno, majetek byl zestátněn a lékařská péče o železničáře přešla do rukou obvodních lékařů. Během let však stoupal počet nehod na železnici z důvodu nekontrolovaní zdravotního stavu železničářů, a proto bylo železniční zdravotnictví obnoveno. Náhradou za ztracenou budovu v Italské 35 dostaly dráhy od státu „možnost“ vlastními náklady zařídit vedlejší budovu v Italské, a to č. 37. Ta byla otevřena 1. 1. 1968. Přístavba budovy proběhla v roce 1985. Nemocnice byla do roku 1992 financována pouze z rozpočtu Českých drah, ale v současné době má smluvní vztah se zdravotními pojišťovnami a slouží tedy široké veřejnosti.

Dub byl vysazen ještě před výstavbou budovy nemocnice a pochází tak z původní sadové úpravy.

Zajímavostí je, že dub uherský pochází z jižní a jihovýchodní Evropy. Na rozdíl od našeho domácího dubu má listy poněkud větší, nápadně hluboce laločnaté, po obvodu zvlněné a vesopod plstnaté.

Zdravotní stav dubu je velmi dobrý a jeho stáří je odhadováno na 155 let.

PAMÁTNÝ STROM Č. 2

Jinan dvoulaločný v Královské oboře

jinan dvoulaločný – *Ginkgo biloba* L.

Evidenční číslo MHMP: **002**

Katastrální území: **Bubeneč**

Poloha: **50.1044781N, 14.4128006E**

Obvod kmene (cm): **365**

Výška stromu (m): **23**

Rok vyhlášení: **1998**

Lokalita a doprava:

Jinan se nachází v Bubenči v Královské oboře 70 m od Místodržitelského letohrádku za plotem v areálu bývalého zahradnictví.

K letohrádku lze přijít například od stanice metra A Hradčanská ulici Pod Kaštany.

Popis:

Strom má statný rovný kmen dělící se vysoko nad zemí ve dvě mohutné větve nesoucí korunu. Ta je relativně vzdušná. Zvláště v bezlistém stavu je patrné, že v minulosti byla provedena obvodová redukce celé koruny. Z dnešního pohledu není vnímána úplně šťastně, protože mohla být zajisté provedena šetrněji, aby byla co nejméně viditelná.

Presto je strom stále výraznou dominantou. Jde o jeden z nejstarších a největších jinanů u nás. Jinany patří mezi rostliny dvoudomé. Tento je samčím exemplářem. Strom patrně pochází z doby první úpravy před letohrádkem od zahradníka Fuchse z počátku 19. století. Je s největší pravděpodobností uveden v Braulově soupisu stromů a rostlin z poloviny 19. století pod tehdy platným jménem *Salisburia adiantifolia*. Střední část dnes již nefunkčního a pobořeného skleníku (nacházejícího se v blízkosti stromu) je kulturní památkou a pochází z roku 1812. V té době tu již byly pěstební plochy sloužící jako zásobní zahrada pro Královskou oboru, lidově nazývanou Stromovka.

Obora byla založena v roce 1268 králem Přemyslem Otakarem II. Nebývalý roz-

mach zažila během vlády Ferdinanda I., který ji v roce 1536 nechal obehnat zdí a vysadil zde hodně zvěře – kromě srnců, jelenů a zajíců si zde panstvo mohlo ulovit i buvola, kance či lišku nebo tetřeva. Další panovník, jenž měl místo v oblibě, byl Rudolf II., který zde dostal darem a později dobudoval Císařský mlýn a vystavěl Rudolfovou štolu přivádějící vodu z Vltavy do dvacetihektarového rybníku. Velkou ranou pro Královskou oboru byla válka, kdy v roce 1741 Francouzi vykáceli zdejší stromy, a delší dobu trvalo, než se vrátila zpět ke svému účelu. V roce 1792 tu byla uspořádána velká korunovační hostina pro Františka I. a o dvanáct let později byla Stromovka zpřístupněna veřejnosti.

Místodržitelský letohrádek nechal postavit král Vladislav Jagellonský a Rudolf II. jej nechal renesančně přestavět. Dnešní vzhled ve stylu anglické novogotiky je z roku 1811 dle A. F. Palliardiho. Název je odvozen podle účelu stavby. V 19. století patřil místodržitelům krále, kteří ho zastupovali v době nepřítomnosti. Objekt dnes slouží jako archiv novin a časopisů Národního muzea. Z terasy letohrádku se otvírá nádherný pohled na Trojskou kotlinu a na severní panoramu Prahy.

Zdravotní stav jinanu je dobrý a jeho stáří je odhadováno na 180 let.

PAMÁTNÝ STROM Č. 3

Tis červený v rajském dvoře u františkánů

tis červený – *Taxus baccata* L.

Evidenční číslo MHMP: **003**

Obvod kmene (cm): **61–97**

Katastrální území: **Staré Město**

Výška stromu (m): **7,5**

Poloha: **50.0827600N, 14.4238178E**

Rok vyhlášení: **1998**

Lokalita a doprava:

Tis roste na Starém Městě u kostela Panny Marie Sněžné nacházejícího se u Jungmannova náměstí. Najdeme ho ve veřejnosti nepřístupném rajském dvoře františkánského kláštera.

V blízkosti je stanice metra Můstek (linky A a B).

Popis:

Veřejnosti nepřístupný tis se ukrývá v rajském dvoře františkánského kláštera. Starý tis má mohutnou bázi kmene, která se rozděluje na pět kmenů. Čtyři z nich jsou živé, pátý kmen je suchý a nese pískovcovou sošku Panny Marie. Tis je zavětven už od země a tvoří kompaktní celek.

Roste nedaleko kostela zasvěceného P. Marii Sněžné. Dnešní kostel je jen malým torzem původně zamýšleného chrámu, který měl být největší v Praze a svou hodnotostí měl zastínit i katedrálu sv. Víta na Pražském hradě. Podle představ svého zakladatele Karla IV. měl sloužit i ke slavnostním korunovacím českých králů. Základní kámen byl položen 3. září 1347, tedy jeden den po korunovaci Karla IV. Bylo to ještě před založením Nového Města, v rámci výstavby kláštera rádu karmelitánů,

jehož byl kostel součástí. V době vypuknutí husitské revoluce byl chrám ještě stále rozestavěný, dokončeno bylo jen jeho kněžiště. Husitské války práce zastavily a po jejich skončení se v nich již nepokračovalo. Husity vypuzení karmelitáni se do Prahy sice vrátili, ale na pokračování stavby neměli prostředky, a tak rozestavěná trojlodní bazilika, dlouhá 110 metrů, která zasahovala až do dnešní Jungmannovy ulice, byla ponechána svému osudu a nakonec z větší části zbořena. Zůstalo jen kněžiště, které však během 16. století zpustlo, takže se jeho klenby a průčelí zřítily. Františkáni, kteří areál převzali v roce 1603, dali poničené části stavby opravit a presbyterium, které začalo plnit funkci kostela, nově zaklenout renesančními klenbami. Přesto je tato nedostavěná svatyně nejvyšším kostelem v Praze.

Mniši františkánského řádu založili klášterní zahradu a na místě bývalého hřbitova vysadili dnes památný tis. Tomu kdosi dávno odstranil část středního uschlého kmene a do zbytku vyřezal sošku Panny Marie. Ta byla později nahrazena pískovcovou soškou. Strom svými jehlicemi zakrývá zajímavou symboliku a je tak nejzajímavější ze všech pražských tisů.

Zdravotní stav stromu je dobrý. V posledních letech je patrný mírný úbytek jehlic v horní polovině koruny. Jeho stáří je odhadováno na 400 let, je proto nejstarším stromem centra města a jedním s nejstarších v celé Praze.

Nepřístupnost mu umožňuje ničím nerušený růst, což je pro strom výhodou.

PAMÁTNÝ STROM Č. 4

Dub letní v Dolních Chabrech
dub letní – *Quercus robur* L.

Evidenční číslo MHMP: **004**

Katastrální území: **Dolní Chabry**

Poloha: **50.1470664N, 14.4464122E**

Obvod kmene (cm): **395**

Výška stromu (m): **27**

Rok vyhlášení: **1998**

Lokalita a doprava:

Dub roste v Dolních Chabrech na okraji zahrady při ulici U Rybníčka. Bez problému je viditelný od plotu.

V blízkosti je autobusová zastávka Osecká, kam nás dovezou linky č. 162 a 169 od stanice metra C Kobylisy nebo linka č. 202 spojují Bohnice a Černý Most.

Popis stromu:

Dub je jedním z prvních památných stromů vyhlášených na území

Prahy. Má dlouhý rovný kmen, kterému v jeho dolní polovině chybí silné větve. Ty mu byly v průběhu času ořezány. Mladší větve, zvláště v době vegetace, kmen pěkně maskují. Následuje široce rozložitá, hustě větvená koruna, jejíž silné větve, které se oddělují od kmene, směřují většinou spíše vodorovně než kolmo vzhůru.

Dolní Chabry, ve kterých dub roste, jsou starobylou obcí, jejíž kořeny sahají až do dávného středověku. Název „Chabry“ je nejspíš odvozen z původního názvu Chrabři, tj. ves chrabrého a bojovného lidu. Může jít také o nominativ množného čísla od krátkého tvaru slovanského adjektiva „chrabr“ neboli „statečný“.

Několik stovek metrů od stromu můžete při chodníku v ulici Ládevská u rodinného domu čp. 542 najít pravěkého kamenného svědka naší historie. Je to kolmo do země zapuštěný kámen, tzv. menhir. Jeho původ je neznámý a historikové jej připisují starým Keltům, kteří kdysi na tomto území sídlili.

Chaberský „Kamenný slouha“, jak se mu říká, opravdu připomíná nahrbenou mužskou postavu. Jde o monolit buližníku, lidově tzv. prubířského kamene. Sedimentární křemičitá hornina syté tmavošedé barvy je protkána jemnou kresbou světlých křemenných žilek.

V minulosti stál kámen osamoceně v polích, kde dlouho provokoval fantazii lidí, kteří ho opředli pověstmi. Říkalo se, že jde o zkamenělou postavu sloužícího, který

